

**HENRYK
SIENKIEWICZ**

WYROK
ZEUSA

Henryk Sienkiewicz

Wyrok Zeusa

«Public Domain»

Sienkiewicz H.

Wyrok Zeusa / H. Sienkiewicz — «Public Domain»,

Świat greckich bogów. Między Apollinem a Hermesem dochodzi do zakładu — boski posłaniec stwierdza, że jest w stanie znaleźć na świecie kobietę, która oprze się wdziękowi przystojnego i zachwycającego boga. Apollo chętnie przyjmuje zakład, choć Hermes żąda w zamian Lampecji, kobiety, w której się zakochał. Najpiękniejszy z bogów jest jednak bardzo pewny siebie i nie widzi takiej możliwości, by jakakolwiek kobieta nim wzgardziła. Nowela Sienkiewicza Wyrok Zeusa przywołuje świat mitologii greckiej. Autor często odwoływał się do tych wyobrażeń. W swoim utworze ukazuje ludzkie oblicze greckich bogów — pychę Apollina, przebiegłość Hermesa oraz sprawiedliwość Zeusa, rozstrzygającego spór powstały po realizacji zakładu.

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

9

Henryk Sienkiewicz

Wyrok Zeusa

Raz wieczorem spotkali się na skałach Pnyksu¹ Apollo² i Hermes³ i stanąwszy na krawędzi wiszaru⁴ spoglądali na Ateny.

Wieczór był cudny; słońce przetoczyło się już z Archipelagu⁵ ku Morzu Jońskiemu i zanurzało z wolna swą promienną głowę w turkusową, gładką roztocz. Ale szczyty Hymetu⁶ i Penteliku⁷ świeciły jeszcze jakby oblane stopionym złotem i prócz tego na niebie była zorza wieczorna. W blaskach jej tonął cały Akropol⁸. Białe marmury Propylejów⁹, Partenonu i Erechtejonu¹⁰ wydawały się różowe i tak lekkie, jakby kamień stracił wszelką wagę lub jakby były sennym zjawiskiem. Ostrze włóczni olbrzymiej Ateny Promachos¹¹ płonęło w zorzy niby zapalona nad Attyką¹² pochodnia.

Na niebie ważyło się na rozpostartych skrzydłach kilka jastrzębi, które leciały na nocleg do gniazd ukrytych w skałach.

Ludzie wracali gromadami z robót polnych do miasta. Droga od Pireus¹³ szły muły i osły, dźwigając zawieszane po bokach kosze pełne oliwek lub złocistego winogrodu; za nimi, w czerwonych obłokach kurzu, ciągnęły stada kóz krętorigich, przed każdym stadem kóz białobrody, po bokach psy czujne, z tyłu pasterz grający na multankach¹⁴ lub cienkim źdźbłę owsianym.

Między stadami posuwały się z wolna wozy wiozące boski jęczmień, ciągnięte przez woły leniwe; tu i ówdzie mijały się oddziały hoplitów¹⁵, przybranych w miedź, dążących na nocną straż do Pireus lub Aten.

---

¹ *Pnyks* – wzgórze w Atenach, położone w centrum miasta w sąsiedztwie Akropolu. [przypis edytorski]

² *Apollo* (mit. gr.) – syn Zeusa i Latony, bliźniaczy brat Artemidy, bóg światła (zwany był też Febus, tzn. jaśniejący), jasnowidzenia i gwałtownej śmierci; opiekun sztuk i nauk, jego orszak stanowiły Muzy patronujące poszczególnym dziedzinom sztuk. [przypis edytorski]

³ *Hermes* (mit. gr.) – syn Zeusa i Mai; posłaniec bogów olimpijskich, bóg handlu i żeglugi, opiekun kupców i złodziei. [przypis edytorski]

⁴ *wiszar* – tu: urwisko skalne. [przypis edytorski]

⁵ *Archipelag* – tu w pierwotnym znaczeniu: Morze Egejskie wraz z położonymi na nim wyspami; późniejsze jest dziś obowiązujące znaczenie, dotyczące każdego zgrupowania wysp o wspólnej historii geologicznej. [przypis edytorski]

⁶ *Hymet* – pasmo górskie w Attyce, na płd-wsch. od Aten. [przypis edytorski]

⁷ *Pentelik* właściwie *Pentelikon* a. *Pentelejkon* – góra w płn-wsch. części Wielkich Aten (tj. aglomeracji obejmującej Ateny, Pireus oraz pomniejsze miasta); na jej płn. zboczach znajdował się w starożytności kamieniołom, z którego sprowadzał marmur Perykles, odbudowując miasto po zniszczeniach w czasie wojny z Persją w V w. p.n.e. [przypis edytorski]

⁸ *Akropol* – w staroż. Grecji warownia, cytadela z pałacami i świątyniami, znajdująca się na wysokim wzgórzu, obejmująca część lub całość miasta; w okresie hellenistycznym niezamieszkała część, służąca celom publicznym, kultowym i reprezentacyjnym. [przypis edytorski]

⁹ *Propyleje* (łac. *propylaeum*: przedsionek) – w architekturze staroż. Grecji monumentalny budynek bramy na planie prostokąta z kolumnami, prowadzący zwykle do wielkich świątyń; w Atenach Propyleje stanowią wejście na Akropol, budowane były od 437 roku p.n.e. i pozostały niedokończone, posiadały dwa skrzydła, w jednym z nich mieściła się Pinakoteka ozdobiona obrazami naściennymi. [przypis edytorski]

¹⁰ *Partenon*, *Erechtejon* – świątynie poświęcone bogini Atenie na Akropolu: pierwsza Atenie Dziewicy, druga Atenie i Posejdonowi (jej nazwa pochodzi od imienia jednego z pierwszych władców Aten, Erechteusza, na którego cześć wzniesiono budynek świątyni). [przypis edytorski]

¹¹ *Atena Promachos* – Alena Walcząca, monumentalny, liczący sobie 12 metrów posąg Ateny na Akropolu. [przypis edytorski]

¹² *Attyka* – kraina we wsch. części staroż. Grecji, granicząca z Beocją i Megarą, w której leżały Ateny. [przypis edytorski]

¹³ *Pireus* – port morski oddalony 8 km od Aten, w pewnym okresie połączony z miastem murami. [przypis edytorski]

¹⁴ *multanka* a. *multanka* – daw. dęty instrument muzyczny złożony z kilku piszczałek i niewielkiego skórzanego mieszka. [przypis edytorski]

¹⁵ *hoplita* – w staroż. Grecji ciężkozbrojny żołnierz piechoty, którego uzbrojenie stanowił miecz, tarcza (*hoplon*; stąd nazwa) o średnicy ok. 1 m, długa włócznia, hełm osłaniający głowę, nos i policzki, napierśnik oraz nagolenniki. [przypis edytorski]

W dole miasto wrzało jeszcze życiem. U wielkiej fontanny, w pobliżu Poikile¹⁶ leżącej, młode dziewczęta, przybrane w białe szaty, czerpały wodę, śpiewając, chychocząc głośno lub broniąc się chłopcom, którzy zarzucali na nie pęta plecione z bluszczów i wiciokrzewu. Inne, naczerpawszy już wody, z amforami¹⁷, wspartymi na ramieniu, i ręką wzniesioną do góry, szły do domów lekkie i wdzięczne, do nimf nieśmiertelnych podobne.

Łagodny wietrzyk, z równiny attyckiej wiejący, donosił do uszu dwóch bogów odgłosy śmiechu, śpiewów i pocałunków.

„W dal godzący” Apollo, dla którego oczu nie było nic pod niebem miłszego nad niewiastę, zwrócił się do Argobójcy¹⁸, i rzekł:

– O synu Mai, jakże piękne są Atenki!

– I cnotliwe, mój Promienisty – odpowiedział Hermes – bo pod opieką Pallady¹⁹ zostają.

Srebrołuki bóg umilkł i patrzył, a słuchał dalej. Tymczasem zorze z wolna gasły, ruch stopniowo ustawał; niewolnicy scytyjscy²⁰ zamknęli bramy i wreszcie uczyniło się cicho. Noc ambrozyjska²¹ rzuciła ciemną, nabijaną gwiazdami, zasłonę na Akropol, miasto i okolicę.

Lecz mrok nie trwał długo. Wkrótce z Archipelagu wynurzyła się blada Selene²² i poczęła żeglować jak srebrna łódź po niebieskim przestworzu. I znów rozświeciły się marmury na Akropolu, tylko świeciły teraz jasnozielonym światłem i były jeszcze do sennego zjawiska podobniejsze.

– Trzeba przyznać – rzekł „W dal godzący” – że Atene cudną sobie obrała siedzibę.

– Ha! mądra ona²³! Któż mógł lepiej od niej wybrać? – odpowiedział Hermes. – Przy tym Zews ma dziwną do niej słabość. Byle go tylko, prosząc o coś, pogłaskała po brodzie, zaraz nazwie ją swą Tritogeneją²⁴, córeczką kochaną, wszystko przyrzeknie i na wszystko skinieniem głowy przyzwoli.

– Tritogeneja nudzi mnie czasem – mruknął syn Latony.

– Zauważyłem to i ja, że ona staje się teraz nudna – odpowiedział Hermes.

– Jak stary perypatetyk²⁵. A przy tym i cnotliwa do obrzydliwości, zupełnie jak moja siostra Artemis²⁶.

– Albo jak jej własne służki, Atenki.

Promienisty zwrócił się ku Argobójcy:

– Drugi raz już wspominasz, jakby umyślnie, o cnocie Atenek. Czy one naprawdę takie niezłomne?

– Bajecznie, o synu Latony!

---

¹⁶ *Stoa Poikile* – kolumnada w Atenach, gdzie gromadzili się ludzie szukając schronienia w cieniu, by oddawać się ćwiczeniom, rozmowom i innym zajęciom; od nazwy tej stoi pochodzi określenie szkoły stoików, ponieważ tam właśnie nauczał Zenon z Kition, jej założyciel. [przypis edytorski]

¹⁷ *amfora* – w staroż. Grecji wysokie naczynie gliniane o dwu uchach, służące do składowania i przenoszenia cieczy: wina, oliwy i wody. [przypis edytorski]

¹⁸ *Argobójca* – zabójca Argusa, wielookiego strażnika nimfy Io; przydomek Hermesa. [przypis edytorski]

¹⁹ *Pallada* (od gr. *pallas*: panna) – w mit. gr. przydomek Ateny, dziewiczej bogini mądrości, sztuki, wojny sprawiedliwej, opiekunki miast i kobiet, szczególnie panien. [przypis edytorski]

²⁰ *scytyjscy* – pochodzący ze Scytii, staroż. krainy położonej na północ od Morza Czarnego, stanowiącej część Starożytnego Iranu (którego drugą, pld.-zach. część stanowiła Partia, zamieszkała przez Partów); tereny Scytii obejmowały dzisiejsze kraje: pfn. Kaukaz z Azerbejdżanem i Gruzją, Kazachstan, pld. Rosję, Ukrainę, Białoruś i Polskę aż do Bałtyku, zw. wówczas Oceanem Sarmackim; pld. Ukraina i Bułgaria stanowiły Scytię Mniejszą. [przypis edytorski]

²¹ *ambrozyjski* – wonny, upojny; *ambrozja*: pokarm bogów olimpijskich. [przypis edytorski]

²² *Selene* (mit. gr.) – bogini Księżycy. [przypis edytorski]

²³ *mądra ona* – Atena była boginią mądrości. [przypis edytorski]

²⁴ *Tritogeneja* – dosł. „urodzona nad Tritonią”; Atena narodziła się nad rzeką o tej nazwie płynącą w Libii, wyskakując w pełnej zbroi, z tarczą i włócznią z głowy Zeusa, którą z powodu nieznośnego bólu rozciął Hefajstos; jeden z przydomków Ateny. [przypis edytorski]

²⁵ *perypatetyk* – przechadzający się; tu: filozof; uczniowie Arystotelesa, którzy rozprawiając zwykli przechadzać się, tworzyli staroż. szkołę perypatetyków. [przypis edytorski]

²⁶ *Artemis* a. *Artemida* – bliźniacza siostra Apollina, dziewicza bogini łowów, opiekunka myśliwych, a także młodzieży. [przypis edytorski]

– Proszę! – rzekł Apollo. – A czy sądzisz, że jest w tym mieście choć jedna kobieta, która by się oparła mnie?

– Myślę, że tak.

– Mnie? Apollinowi?

– Tobie, mój Promienisty!

– Mnie, który ją opętam poezją, oczaruję pieśnią i muzyką?

– Tobie, mój Promienisty!

– Gdybyś był uczciwym bogiem, gotów bym pójść o zakład. Ale ty, Argobójco, jeśli przegrasz, ulotnisz się natychmiast razem ze swymi sandałami, z posochem²⁷, i tyle cię będę widział!

– Nie. Położę jedną rękę na ziemi, drugą na morzu i przysięgnę na Hades²⁸. Takiej przysięgi dotrzymuję nie tylko ja, ale nawet członkowie magistratu w Atenach.

– No! to znów przesadzasz. Ale dobrze! Jeśli przegrasz, musisz mi dostawić na Trinakie²⁹ stado długorogich wołów, które ukradniesz u kogo ci się podoba, tak jak w swoim czasie, będąc jeszcze chłopiędziem, ukradłeś moje stado na Pierii³⁰.

– Zgoda! A co dostanę, jeśli wygram?

– Wybierzesz, co chcesz.

– Słuchaj mnie, „W dal godzący”, będę z tobą szczery, co, jak wiesz, nieczęsto mi się zdarza. Raz posłany przez Zewsa, nie pomnę już w jakiej sprawie, przelatywałem właśnie nad twoją Trinakią i ujrzałem Lampecję, która wraz z Featużą³¹ strzeże tam twoich stad. Od tej chwili nie mam spokoju. Lampecja nie schodzi mi z oczu, z pamięci, kocham ją i wzdycham do niej dniem i nocą. Jeżeli wygram, jeżeli znajdzie się w Atenach kobieta tak cnotliwa, że ci się oprze, dasz mi Lampecję. Niczego więcej nie żądam.

Srebrnołuki począł kiwać głową.

– Że też miłość umie się zagnieździć nawet w sercu patrona kupców. Ale bardzo chętnie. Dam ci Lampecję, tym bardziej że ona teraz nie może się pogodzić z Featużą. Mówiąc nawiasem, obie są zakochane we mnie i dlatego się kłócą.

Radość wielka strzeliła z oczu Argobójcy.

– Więc zakład stoi – rzekł. – Jedno tylko: kobietę, na której chcesz próbować swojej boskiej mocy, ja ci wybiorę.

– Byle była piękna!

– Będzie godna ciebie.

– Przyznaj się, żeś już jakąś upatrzył.

– Przyznaję.

– Dziewica, mężatka czy wdowa?

– Rozumie się, mężatka. Pannę czy wdowę, mógłbyś sobie zjednać obietnicą małżeństwa.

– Jak jej na imię?

– Eryfila. Jest to żona piekarza.

– Piekarza? – spytał, krzywiąc się, Promienisty. – To mi się mniej podoba.

---

²⁷ *posoch* – laska z zakrzywioną rękojeścią, pastorał; tu: *kaduceusz*, atrybut Hermesa, symbol pokoju i handlu, przedstawiany jako prosty kij opleciony przez dwa węże zwrócone ku sobie łbami (znak mądrości i równowagi sił), niekiedy zakończony parą skrzydeł. [przypis edytorski]

²⁸ *Hades* (mit. gr.) – królestwo podziemne i kraina zmarłych. [przypis edytorski]

²⁹ *Trinakia* (mit. gr.) – mityczna wyspa, wspomniana w *Odysei*, pasły się na niej stado wołów należących do Heliosa, boga Słońca; tu: Helios jest utożsamiony z Apollinem. [przypis edytorski]

³⁰ *Pieria* – kraj położony na północ od Olimpu, między Morzem Egejskim a Masywem Olimpijskim; w mit. gr.: siedziba Muz. [przypis edytorski]

³¹ *Lampecja*, (...) *Featuza* – córki Heliosa, które strzegły jego świętych stad. [przypis edytorski]

– Cóż chcesz! Ja w tych kołach najczęściej się obracam... Męża Eryfili nie ma obecnie w domu; pojechał do Megary. Ta piekarszowa jest najpiękniejszą kobietą, jaka kiedykolwiek stąpała po matce ziemi.

– Ciekawym.

– Jeszcze jeden warunek, mój Srebrnołuki. Przrzecz mi, że użyjesz tylko sposobów godnych ciebie i nie postąpisz w żadnym razie, jak by postąpił taki na przykład gbur jak Ares³² lub nawet, mówiąc między nami, jak postępuje ojciec nasz wspólny, Chmurozbiórca³³.

– Za kogo mnie masz! – rzekł Apollo.

– Zatem wszystko umówione i mogę ci pokazać Eryfilę.

Powietrze zniosło zaraz obydwóch bogów z Pnyksu i po chwili zawiśli obaj nad jednym z domów opodal Stoa. Argobójca podniósł potężną dłońią cały wierzch domu równie łatwo, jak gospodyni gotująca strawę podnosi pokrywę garnka i, ukazując niewiastę siedzącą w zamkniętym od ulicy miedzianą kratą i wełnianą zasłoną sklepie, rzekł:

---

³² *Ares* (mit. gr.) – bóg wojny; przedstawiano go jako brutalnego, okrutnego i zawsze skłonnego posunąć się do gwałtu. [przypis edytorski]

³³ *Chmurozbiórca* – Zeus. [przypis edytorski]

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.